

Vernieuwende Tsjechov is

RECENSIE DE MEEUW

★★★★☆

Gebeurtenis Toneelvoorstelling De Meeuw Van Anton Tsjechov
Door Toneelgroep Amsterdam
Regie Thomas Ostermeier **Met** Hans Kesting, Hélène Devos, Hugo Koolschijn, Chris Nietvelt, Alwin Pulinckx, Eelco Smits, Bart Slegers, Janni Goslinga **Gezien** Stadschouwburg Groningen **Publiek** 320

Door Eric Nederkoorn

Je kunt regisseur Thomas Ostermeier moeilijk verwijten dat hij heeft verzuimd de tijd te nemen. Zijn bewerking van *De Meeuw*, Tsjechovs eerste grote toneelstuk uit 1896, voor Toneelgroep Amsterdam begint met acht zwijgende

spelers op het toneel. Achter die groep wordt een kolossaal wit scherm aan de achterzijde door een schilder met een grove kwast bewerkt. Zelf onzichtbaar voor het publiek tovert hij gestaag een bergte op dat doek: het landelijke decor waartegen het verhaal zich afspeelt. Hans Kesting verzorgt in de rol van zichzelf het 'establishing shot': hij vertelt staand aan de rand van het toneel waar we ons bevinden, met wie, en dat wij publiek het meer vormen in deze landelijke omgeving.

In feite blijft Kesting ook vrijwel zichzelf als hij de rol van Boris Trigorin speelt, de schrijver en partner van de wat verlopen, maar nog steeds bijzonder met zichzelf ingenomen actrice Irina Arkadina (Chris Nietvelt). Het haast niet-spelen maar 'zijn' van Kesting contrasteert mooi met Nietvelts juist

haast karikaturale invulling van Irina. Hélène Devos, die als de piepjonge Nina een tot mislukken gedoemde relatie met Trigorin aangaat – op menselijk vlak is alles in elk werk van Tsjechov nu eenmaal tot mislukken gedoemd – beweegt daar mooi tussendoor. Zo nu en dan zien we haar naturel, dan weer diep ondergedompeld in Nina's drama.

Ostermeier benadrukt het alledaagse van deze hogere middenklasse met alledaagse bezigheden die in al hun alledaagsheids aan ons voorbijtrekken. Een spelletje lotto, een quasi gezellig dagje aan het strand, het gaat zoals het gaat, volgens een grote vanzelfsprekendheid.

Dat leidt op nogal wat momenten tot spanningsverlies. Vooral zo'n strandscène roept herinneringen op aan zich voortslepende nieuwe vague-films en aan toneellex-

een tikje gedateerd

perimenten uit de jaren zeventig, waarin actie een vloek was en waarvan Barend Servet zou hebben gezegd: 'Verdomd interessant, maar gaat u verder'. Waarom Tsjechover dan Tsjechov willen zijn, qua situering.

Waar die quasi achteeloosheid, of misschien liever dat natuurlijke, echter binnen de grenzen blijft, zitten we juist naar een fijn stuk te kijken. Kesting haalt ook in deze rol weer zijn vertrouwde niveau, en vooral de scène met de verwijdering tussen 'zijn' Trigorin en Nietvelts Arkadina, en tegelijk Trigorins toenadering tot Devos' Nina, is razend spannend. De onderlinge en puur persoonlijke mislukkingen krijgen mooi gestalte. Ostermeier, van internationale faam, heeft een hechte groep van eenzamen neergezet. Maar een tikje gedateerd is het wel.

▲ Scenefoto van Toneelgroep Amsterdam met *De Meeuw*. Foto: Scan Archief DvHN